

DÜNYA GENÇLİK YILI'NIN KATILMA İLKESİ VE AİLE

Doç.Dr. İbrahim Ethem BAŞARAN*

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 17 Aralık 1979'da 34. oturumunda 1985 yılının Dünya Gençlik Yılı olarak kutlanmasına karar vermiştir. Gençlik yılının kutlanmasına ilişkin önerileri saptamak üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'nce bir Uluslararası Gençlik Yılı Danışma Komitesi kurulmuştur. Yirmi dört ülkenin temsilcilerinden oluşan bu komite 30 Mart-7 Nisan 1981 tarihleri arasında Viyana'da toplanarak, Dünya Gençlik Yılı'nda ülkelerce yapılacak kutlama etkinliklerinde uyulması gereken bir dizi öneri geliştirmiştir.

Danışma Komitesi'nin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca kabul edilen önerilerinin arasında üç ilke de bulunmaktadır:

1. Olgunluk ve hak olarak **KATILMA**,
2. Yetenekli ve güçlü birey yaratma süreci olarak **GELİŞME**,
3. İnsanların iyiliği için **BARIŞ**.

Sağlıklı yeni kuşakların yetiştirilmesinde bu üç ilkenin özenle uygulanması gerekmektedir. Bu üç ilke, saç ayağı gibi birbirine bağımlıdır. Bunlardan biri yeterince uygulanmadığında öbürlerinin uygulanmasını da sakatlayabilir. Ayrıca bu ilkelerin, yalnız Dünya Gençlik Yılı'nda değil, gelecek yıllarda da sürekli uygulanması Birleşmiş Milletler'ce istenmektedir.

İnsanların topluca mutlu yaşamalarında önemli yeri olan bu ilkelerin tümünü bir yazının konusuna sığdırmak olanaksızdır. Bu üç ilkenin birbirine bağımlılığı ve bütünlüğü göz önünde tutularak bunlardan yalnız katılma ilkesinin aile ile olan ilişkisi ve ailede uygulanması üzerinde durulacaktır.

*Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü Öğretim Üyesi

Katılma

Katılma (participation), sözlük anlamıyla “iletişim ya da ortak eylemde bulunma yoluyla belirli bir toplumsal duruma girme süreci”-dir.¹ Bu tanıma göre katılma sürecinin oluşabilmesi için önce bir toplumsal durumun ortaya çıkması, sonra bu toplumsal durumla ilgili olanların bir araya gelerek ortak eyleme geçmesi gerekmektedir. Katılma kavramının içeriğinde birden çok insanın bir amaç için gereken eylemi ortaklaşması, paylaşması, benimsemesi, katılanın toplumsallaşması, katıldığı insanlarla bütünleşmesi de bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Örgütü, katılma kavramını da soyut anlamından somuta indirgeyerek kullanmaktadır. Katılma eylemine girmesi istenen kişi toplumda henüz daha sorum ve yetkileri belirginleşmemiş, kendini yetiştirenlerden koparamamış gençtir. Üstelik gence katılmanın bir olgunluk ve hak olarak tanınması da istenmektedir.

Birleşmiş Milletler Örgütünün benimsediği anlamda katılma ilkesi şöyle tanımlanabilir. *Katılma*, gencin, kendisiyle ilgili sorunların, çözülmesinde, sorunu çözmeye yekili olan kişilerin çabalarına, düşünce ve eylemleri ile katkıda bulunmasıdır.

Bir insan, doğal olarak kendi sorunlarını kendisi çözmek hak ve yükümlülüğüne sahiptir. Genç insan bu hak ve yükümlülüğünü toplumda, ailede ancak sınırlı olarak kullanmakta ve yerine getirmektedir. Bu yüzden gencin kimi kez çözebileceği özel sorunları bile onu yetiştiren kişilerce çözülmektedir. Genci yetiştirenler ya da gence ilişkin sorunları çözenler, gencin katkısı olmadan ona ilişkin kararları alabilmekte, uygulamaya koyabilmektedirler. Bu yüzden Birleşmiş Milletler Örgütü gencin bu hakkının ona teslim edilmesini istemektedir.

Öbür yandan, kendisi ile ilgili sorunların çözümüne kendini yetiştirenlerle ve yetkililerle katılmak, genci sorun çözmede yeterli kılabilen, kendi başına karşılaştığı sorunları çözmeye gücüne ulaştırabilmektedir. Böyle bir deneyim dizisi genci geliştirebilmekte ve yetkinleştirebilmektedir. Birleşmiş Milletler Örgütünün katılmayı bir olgunluk olarak benimsemesi bu yüzdendir.

Katılma ve Demokrasi

Demokrasi, üyelerinin eşit haklarla yönetime katıldığı bir kümenin bir örgütün, bir toplumun yönetim biçimini anlatan kavram-

1. Türk Dil Kurumu. *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK, 1983.

dır. Bu anlamda katılma süreci demokrasinin özü, demokrasiyi gerçekleştirmenin ilk koşuludur.

Örgütlerde yapılan araştırmalar, işgörenlerin yönetime katılmasının niteliği ve oranı düştükçe örgüt yönetiminin giderek yetkeci (authoritarian) bir niteliğe büründüğünü; buna karşılık işgörenlerin yönetime katılması arttıkça örgüt yönetiminin daha destekçi ve birlikçi olmaya doğru yöneldiğini göstermektedir.²

Yine örgütlerde yapılan araştırmalar katılma sürecinin çok değişik biçimlerde uygulandığını göstermektedir. Kimi örgütlerde katılmanın, yalnız işgörenlerin sosyal etkinliklerini düzenleme kararına işgörenlerden temsilci çağırma düzeyinde kullanılmasına karşılık; kimi örgütlerde yönetim kararları için ilgili işgörenlerin oyunu alma düzeyinde kullanıldığı görülmektedir. Yine kimi ülkelerde üretim örgütlerinin işgörenlerin egemenliğine dayanan özyönetimle yönetildiği bilinmektedir.^{3,4}

Yönetim bilimlerinin örgütlerdeki bulgularına benzer olanlarına toplumu inceleyen bilimlerin bulgularında da rastlanabilmektedir. Bir toplumun yönetimini tek adam erkinden (monarşiden) takım erkine (oligarşiye) ve halk erkine (demokrasiye) doğru yönelten etken halkın yönetime katılmasının giderek artmasıdır. Bu yüzden demokrasiyi bir yaşam yolu olarak benimseyen ülkeler halkın yönetime katılmasını (siyasal katılmayı) en üst düzeyde gerçekleştirmek zorundadırlar.

Demokrasinin bir yaşam yolu olarak benimsendiğini anayasalara, yasalara koymak, bildirilerle duyurmak yetmez. Demokrasi, yaşanılarak öğrenilen bir yönetim biçimidir. Gencin demokrasiyi yaşayarak öğrendiği yerlerin ilki ve en önemlisi de ailedir. Çocuk küçük yaşlardan başlayarak, yeterli oranında ailenin yönetimine katılarak demokrasiyi öğrenmelidir. Bireyleri demokrasiyi bu yolla öğrenmeyen toplumlar, demokratik yönetime kavuşmak için uzun yıllar harcamakta, pek çok engellerle karşılaşmaktadırlar.

Aile

Aile, gencin gelişimine temel olan davranışları aldığı tek yerdir. Bir toplumda gencin davranışlarını biçimlendirmede evlilik kurumun-

2. İ.E. Başaran, *Örgütsel Davranış*. Ankara: EBF, 1981.

3. İ.E. Başaran, *Örgütsel Davranışın Yönetimi*. Ankara: EBF, 1981.

4. İ.E. Başaran, *Yönetime Giriş*. Ankara: EBF, 1984.

dan daha etkili toplumsal kurum; aileden daha etkili toplumsal birim bulunmamaktadır. Bu yüzden katılma sürecinin oluşturduğu, katılma eğitiminin yapıldığı ilk yer de ailedir.

Aile, toplumun en küçük sistemidir. Aile sistemini oluşturan ana, baba ve çocuklardır. Bu üyelerin herbirinin ailede doyurmak zorunda oldukları güdülere, karşılamak zorunda oldukları gereksinimleri olduğu için böyle bir sistem ortaya çıkmıştır. Bu zorunluluklar ailenin güçlü bağlarla birbirine bağlanmasına, birbirine dayanmasına yol açmaktadır. Yine bu zorunluluklar aile içinde her üyenin kendine düşen işlevleri eksiksiz yerine getirmesini sağlamaktadır.

Her sistem gibi ailenin de amaçlarını gerçekleştirmek için birbirine dayalı ve bağımlı, bir bütünlük içinde çalışan öğeleri vardır. Bu öğeler, sistemin (ailenin) girdileri, işlemesi, çıktıları, çevre ile ilişkileri ve işlemesini düzenleyen dönütlerdir. Ailede katılma süreci, sistemin bu beş öğesiyle ilgili sorunların çözülmesine aile üyelerinin katkıda bulunmasıyla oluşmaya başlar. Her üye bu sorunların çözülmesine ne oranda katkıda bulunuyor ise o oranda katılma sürecine girmektedir. Öyle ise, bir gencin ailede katılma sürecine girmesinin niteliğini, sistem öğeleriyle ilgili olarak, aile sorunlarını çözme sürecine katılmasının niteliği ile ölçmek gerekmektedir.

Genç için katılmanın hak olması, sistemin (ailenin) bir üyesi olmasındandır. Sistemin içindeki her üye sistem öğelerinde oluşacak her türlü sorundan etkilenir. Bu etkilenme üyenin yeğin biçimde zorlanmasına, engellenmesine, zarar görmesine yol açabilir. Bunlardan kurtulmak isteme, doğal olarak gencin de yaşama hakkını koruması demektir. Bu yüzden böyle bir tehlikeyle karşılaşmaması için sorunların çözümüne gencin katılması kendinin doğal bir hakkı olmaktadır. Gencin bu hakkını kullanmasının zamanı, sırası, yeğinliği, yoğunluğu, kısaca niteliği, ailenin yönetim biçimine, türüne, toplumsal konumuna, yapısına, geçim biçimine, dirliğine, tutumuna göre değişmektedir.

Aile Yönetimi ve Katılma

Toplumda ve örgütlerde olduğu gibi, ailede de üyelerin aile yönetime katılmaları, ailenin yönetim biçimine göre değişmektedir. Ailelerde görülen yönetim biçimleri genel olarak beş kümede toplanabilmektedir:⁵

5. L.Cole, I.N. Hall. *Psychology of Adolescence*. New York: Holt and Rinehart, Winston, 1966.

1. Ananın denetimi altında olan aile,
2. Ananın önder olduğu aile,
3. Demokratik aile,
4. Babanın önder olduğu aile,
5. Babanın denetimi altında olan aile.

Ananın ya da babanın denetimi altında olan ailelerde, üyelerin, özellikle çocukların aile yönetiminde, başka bir deyişle aileye ilişkin sorunların çözülmesinde katkılarının payı yok denecek kadar az olmaktadır. Bu tür yönetimlerin uygulandığı ailelerde, aileye ilişkin kararların hemen hemen tümü ana ya da baba tarafından verilmektedir. Anaerkil ve ataerkil de denilen bu tür ailelerde çocuklar edilgen, çekingen bir kişilik geliştirmekte, gereksinmelerini bastırmaya çalışmaktadırlar. Özellikle anaerkil ailede çocukların davranış bozuklukları çoğalmaktadır.⁶

Ananın ya da babanın önder olduğu ailelerde, aile üyeleri, ailenin sorunlarının çözümüne, ananın ya da babanın denetimi altında olan ailelere oranla daha yüksek düzeyde katılabilmektedirler. Özellikle babanın önder olduğu ailelerde, çocukların daha güven içinde olduğu görülebilmektedir.

Çocukların, sorun çözmeye en yüksek düzeyde katılabildikleri aile demokratik yöntemle yönetilen ailelerdir. Bu tür ailelerde, tüm üyelerin eşit söz ve oy hakkıyla aile yönetimine katılmaları gerçekleştirilebilmektedir.

Türkiye’de lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmaya göre, öğrencilerin % 56.6’sı kendileriyle ilgili kararların ana babalarının, % 3.2’si ise öbür aile büyüklerince verildiğini söylemektedirler. Böylece “veriler, öğrencilerin % 60’nın kendileriyle ilgili kararlarda söz sahibi olmadıklarını ortaya koymaktadır.” Yine verilere göre “ailenin tümünü ilgilendiren kararlarda da liselilerin yaklaşık % 70’i söz sahibi değildir.”⁷

Türk aile yapısının genel özelliği ataerkilliktir. Ataerkil ailede denetim babanın elindedir. Bu yüzden ananın, özellikle de çocukların aile yönetimine katılması olasılığı düşük düzeyde kalabilmektedir.

6. **H.L. Ingersol.** “A Study of Transmission of Patterns in the Family”. *Genetic Psychology Monographs*, 38, 1948.

7. **Y.Sökmensüer.** *Cumhuriyet Gençlik I.* İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi, 13 Mart 1984.

Ailenin Türü ve Katılma

Aileleri türlendirerek kümelenirmenin değişik yöntemleri vardır. Burada aileler, yalnız yerleşim yerine göre türlendirilerek katılma süreci ile ilişkilendirilecektir. Buna göre Türkiye'de aileleri kırsal, gecekondulu ve kentsel aile olarak üç kümede toplamak olmaktadır.⁸

Kırsal aileler çoğunlukla geleneksel, ataerkil ailelerdir. Bu ailelerde çocuklar işbölümüne göre kendilerine düşen aile işlerini yaparlar ama aile yönetiminde söz sahibi olamazlar. Çocukların sessiz, uysal, söyleneni yapar bir kişilikte olması yeğlenir ve bu tür kişilik desteklenip geliştirilir. Çocuk ergenlik çağına eriştiğinde, sınırlı olarak ailenin sorun çözme sürecine katılır.

Gecekondulu aile, geleneksel olan kırsal aileden kentsel aileye geçiş süreci içinde olan ailedir. Geçiş döneminin sancuları bir yandan sürerken, bir yandan da ekonomik sıkıntıları yüzünden çocuğun bir iş yerinde çalışması zorunluluğu ortaya çıkar. Aile üyelerinin çalışma zorunluluğu, onların kazançları oranında aile içinde daha özgür olmalarına ve aile sorunlarını çözme sürecine katılmalarına yol açabilir.

Kentsel ailede, ailenin eğitim düzeyi, ekonomik durumu, toplum içindeki konumu gibi etkenlerle üyelerin aile yönetimine katılmaları artabilmektedir.'

Ailenin Konumu ve Katılma

Bir ailenin toplumdaki konumunu belirleyen değişkenler yaşadığı çevre, mal varlığı, toplum işlerine katılma durumu ve sayısı, ünü, geçim biçimidir.⁹ Bu değişkenlerin değişik derecede oluşması ailelerin konum türlerini çoğaltabilir. Bu türlerin en azı aileleri *yüksek*, *orta* ve *alt* katman aile olarak kümelenendirir.

Ailenin toplumsal konumu açısından katılma sürecine bakıldığında orta katmandan ailelerin, yüksek ve alt katman ailelere bakarak daha yetkeci olduğu görülmektedir. Bu tür ailelerde çocukların yetişmesine yüksek düzeyde bir özen gösterilmektedir. Çocuklarla ilgili sorunların çocuklara bırakılmadan büyüklerce çözülmesi orta katman ailelerde daha yüksek düzeydedir. Bu yüzden orta katman ailelerde çocukların aile yönetimine katılma süreci de düşük düzeyde kalmaktadır.

8. İ.E. Başaran. *Eğitime Giriş*. Ankara. PK. 77, 1984.

9. J.M. Sawrey; C.W. Telford. *Educational Psychology*. Boston: Allyn, Bacon, 1965.

Alt katman aile geçim sıkıntısından, yüksek katman aile işlerinin çokluğundan çocuklarla uğraşmaya daha az zaman bulurlar. Bu yüzden bu ailelerdeki çocuklar işlerinde, kendi kararlarını kendilerince verme fırsatını daha çokça bulabilirler.

Ailenin Yapısı ve Katılma

Ailenin yapısını, aile üyelerinin sayısı, ailede sürekli olarak yaşayan akrabaların bulunup bulunmaması oluşturur. Ailenin yapısına göre üyelerin yönetime katılmalarında da ayrılıklar olabilmektedir.

Ana, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek ailede çocukların aile yönetimine katılma olasılığı daha yüksek olabilmektedir.¹⁰

Ailede tek çocuk olduğunda, çocuğun aile yönetimine katılma olasılığı daha da yükselmektedir. Çocuğun üzerine fazla düşülmesi onun yerine sorunlarını çözmeyi çoğaltabilmektedir. Ama çocuğun isteklerini yerine getirme oranı da yükselmektedir.¹¹

Ailede büyük çocuklara, aile yönetimine katılma hakkı ve küçük çocuklara ilişkin konularda karara katılma ya da doğrudan karar verme hakkı daha çokça tanınmaktadır.¹²

Birleşik ailelerde, ailenin yönetiminde büyük baba ya da büyük ana'nın etkisi yüzünden, ana baba yönetime katılma hakkından bir kesimini yitirmektedirler. Yönetme hakkının ana babadan alınan kesimi birleşik ailenin yönetim biçimine, mal varlığının kimin elinde oluşuna göre azalıp çoğalmaktadır. Ailede sürekli yaşayan akrabaların (hala, teyze, amca, dayı) oluşu da yönetime katılmanın niteliğini değiştirmektedir. Genellikle birleşik ailelerde çocuklar daha özgür olmakta ama aile yönetimine daha az katılmaktadırlar.

Ölüm, boşanma, ayrı yaşama gibi nedenlerle aile yapısının bozulması, genellikle çocuklara daha çok kendi başlarına karar verme, ailenin yönetimine katılma, kimi kez ailenin yönetimini üstlenme olanağı verebilmektedir. Böyle durumlarda ailenin büyük çocuğu aileden ayrılan ana ya da babanın bıraktığı boşluğu doldurarak aile yönetimine katılmasını yükseltebilmektedir.

10. **L.Kaplan.** *Mental Health and Human Relations in Education.* New York: Harpers, Brothers, 1959.

11. **D.G. Morteren, A.M. Schuller.** *Guidance in Today's Schools.* New York: John Wiley, 1960.

12. **İ.E. Başaran.** *Eğitim Psikolojisi.* Ankara: PK. 77, 1985.

Ailenin Geçimi ve Katılma

Bir ailenin geçimi aile üyelerinin aileye sağladıkları girdilerle karşlanır. Aile üyelerinin sağladığı girdiler ne oranda yüksek ise ailenin geçimi de o oranda yüksek düzeye ulaşır. Üyelerin aileye girdi sağlamalarıyla ailenin yönetiminde söz sahibi olmalarının arasında bir bağlantı vardır.

Ailenin geçimini sağlayan baba ise, genellikle ailenin yönetimi de babanın elinde bulunmaktadır. Ama babadan daha çok ana ailenin geçimini üstlenmiş ise, yönetim ananın eline geçebilmektedir. Böylece ailenin girdilerini sağlamada üstünlük kimin elindeyse, doğrudan ya da dolaylı olarak, ailenin yönetiminde üstünlük de çoğunlukla onun elinde bulunmaktadır. Çocukların aile yönetimine katılmasında, ailenin geçimine yardım etmelerinin etkisi olmaktadır. Çocuklar aile girdilerinin sağlanmasına ne oranda katkıda bulunuyorlar ise ailenin yönetimine de o oranda katılabilmektedirler. Ayrıca gelir sağlayan bir çocuğun bağımsızlaşması da artmakta, ailede daha özgür olabilmektedir.¹³

Ailenin Dirliği ve Katılma

Dirlik, ailenin yapısını oluşturan üyelerin arasındaki ilişkilerin iyiliğini anlatan bir kavramdır. Dirliğin olması, aile üyelerinin birbiriyle iyi ilişkiler kurmasına bağlıdır. Ailedeki dirliğin temel değişkeni karı koca arasındaki ilişkilere dirliğin olmasıdır. Bu ilişkilerin niteliği çocukların birbirleri arasındaki ve çocuklarla ana baba arasındaki ilişkileri etkilemektedir. Ailenin dirliği çocukların kişilik gelişimini, öbür değişkenlere bakarak daha yüksek derecede etkilemektedir.¹⁴

Çocukların aile yönetimine katılmasıyla ailedeki dirliğin arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Ailedeki üyeler arası ilişkiler dostluk düzeyine çıktıkça üyelerin ailedeki kararlara katılma düzeyi de yükselmektedir.¹⁵

Türkiye'de liseli gençler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre her "dört liseliden üçünün ailesinde geçimsizlik" bulunmaktadır. "Liseli gençlerin % 27'si evinden kaçmayı düşünmekte % 3'ü de bu

13. **A.L.Baldwin.** "Patterns of Parental Behavior" *Psychological Monographs*, Vol. LVIII, 1945.

14. **W.F.Bruce.** "Personal Development During Childhood and Adolescence", Skinner (Ed) *Educational Psychology*, Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1959.

15. **D.D.Mueller.** "Paternal Domination" *Smith College Studies*, 15, 1945.

düşünceyi eyleme dönüştürmektedir." Evden kaçanların ya da kaçmayı düşünenlerin % 62'si, bu durumun ailesel nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedir. Nedenler arasındaki ilk üç sıraya aile içi geçimsizlikten bunalmak, anne babayla tartışmak, ailenin aşırı baskı yapması almaktadır."¹⁶

Aile dirliğinin bozuk olduğu ailelerde, çocukların aile yönetimine katılıp sorunları çözmeye katkıda bulunma olasılığı da azalmaktadır.

Ailenin Tutumu ve Katılma

Ana babanın çocuklarına karşı tutumu ile onları aile yönetimine katmaları arasında da bir bağıntı bulunmaktadır. Ana Babanın çocuklarına karşı tutumunun üç boyutu vardır:¹⁷

1. Çocuğu kabul etme-red etme boyutu,
2. Çocuğa karşı hoşgörü-hoşgörüsüzlük boyutu,
3. Çocuğa karşı demokratik-yetkeci davranma boyutu.

Bir ana baba çocuklarını ne oranda kabul ediyor, onlara hoşgörü-lü ve demokratik davranıyor ise onların yönetime katılmalarına da o oranda olanak tanıyabilmektedir. Buna karşılık, çocuklarını ret etmeye, onlara hoşgörüsüz ve yetkeci davranmaya eğilimli ana baba, çocuklarına yönetime katılma fırsatı vermemektedirler.

Ailede red edilme, hoşgörüsüz ve yetkeci davranılma çocukların güven duygularının gelişmesini engellemektedir. Türkiye'de yapılan bir araştırmanın bulgularına göre "yetişmesi sırasında anne ve babasının kendisine karşı sevecen davranmadığını; bağımsız olabilmesine, kendi kararını kendisinin vermesine, sorumluluk yüklenmesine önem vermediğini düşünen gençler arasında güvensizlik çok daha fazla orandadır."¹⁸

Bir çok ana babanın bilerek ya da bilmeyerek çocuklarını ret eder, hoşgörüsüz, yetkeci bir tutuma girdikleri görülebilmektedir. Böyle bir aile ortamında, çocukların aile yönetimine katılmaları, sorunlara yardım edebilmeleri olanaksızlaştığı gibi kişilik gelişmeleri de engellenerek zarara uğramaktadır.

Sonuç

Birleşmiş Milletler Örgütünün 1985 yılını Dünya Gençlik Yılı olarak benimsemesi; Yıl'ın kutlanmasında Katılma, Gelişme, Barış

16. Y.Sökmensüer. a.g.e.

17. L.Cole, I.N. Hall, a.g.e.

18. A.Ekşi. *Cumhuriyet Gençlik I*. İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi 13 Mart, 1984.

ilkelerinin gözönünde tutulmasını ve gerçekleştirilmesini ülkelerden istemesi, (dünyada kölecilik, derebeylik gibi, insancıl olmayan yönetim biçimlerinin bile kimi ülkelerde uygulanmasının sürdürüldüğü düşünüldüğünde) demokrasi yolunda atılmış büyük bir adım olarak görülmelidir.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün benimsediği Katılma, Gelişme ve Barış ilkeleri bir bütünün parçalarıdır. Bunlardan Katılma ilkesi ise demokrasinin özüdür. Öbür yandan aile demokrasi eğitiminin yapılabileceği ilk ve en önemli yerdir. Bu yazıda aile ve katılma ilkesi birbiriyle bağdaştırılarak karşılaştırılmıştır.

Katılma, gencin kendisi ile ilgili sorunların çözülmesinde, sorunu çözmeye yetkili kişilerin çabalarına düşünce ve eylemleri ile katkıda bulunma süreci olarak tanımlanmıştır. Katılma gencin hem doğal bir hakkı, hem de olgunluğunun bir göstergesidir. Katılma aynı anda gencin yetenekli ve güçlü bir kişi olabilmesi için etkili bir gelişme yoludur. Gencin katılmasının en etkili biçimde ürününü alabilmek ve gencin gelişimini sağlayabilmek için ona bir barış ortamı yaratılması gerekmektedir.

Bu yazıda aileye bir sistem yaklaşımı yapılmış, aile eğitiminin demokrasi eğitimindeki önemi belirtilmiş ve ailenin yönetimi, türü, toplumsal konumu, yapısı, geçimi, dirliği, tutumu ile katılmanın ilişkileri tartışılmıştır. Böylece katılma ilkesinin, aile yönetimindeki, ailenin sorunlarının çözülmesi süreci içindeki yeri, önemi belirtmeye çalışılmıştır.